

Til lovforslag nr. L 78. Betænkning afgivet af Kulturudvalget den 5. april 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om biblioteksvirksomhed

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til kulturministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Bibliotekarforbundet,
Bibliotekslederforeningen,
Bornholms mindre biblioteker,
Danmarks Biblioteksforening,
Egebjerg Bibliotek m.fl.,
Foreningen Norden,
Gørlev Bibliotek og Vallensbæk Bibliotek
m.fl.,
HK/Kommunal og
Roskilde Amts mindre biblioteker.

Der er af kulturministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Nogle af udvalgets spørgsmål til kulturministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Centrum-Demokraternes og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af kulturministeren stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) støtter forslaget til lov om biblioteksvirksomhed. Det er både visionært og fremadrettet og lever op til de nye krav, som informationssamfundet fordrer. Informationskanalerne forandrer sig løbende, og

det er grundlæggende for vores demokratiske samfund, at bibliotekerne har et frit tilgængeligt og relevant informationstilbud. Derfor er det rigtigt, at det i loven stadfæstes, at alle materialetyper skal være ligestillet, således at bibliotekerne ud over bøger også skal have musik og internetadgang. Kun på den måde kan befolkningen sikres et tidssvarende informations- og kulturtilbud her ved indgangen til det nye årtusinde. Socialistisk Folkeparti finder det også vigtigt, at folkebibliotekernes kerneydelser fortsat stilles vederlagsfrit til rådighed for befolkningen.

For at sikre bibliotekerne bedre økonomiske vilkår til løsning af de nye opgaver, som loven indeholder, vil det være hensigtsmæssigt at ændre opgavefordelingen mellem staten og kommunerne, således at der sker en statslig overtagelse af kommunernes finansiering af bibliotekskatalogiseringen. Derfor opfordres ministeren til – med henvisning til svarene på spørgsmål nr. 22 og 49 – at arbejde for en sådan løsning. Samtidig finder Socialistisk Folkeparti det vigtigt, at de øgede midler, der knyttes til loven i alle sammenhænge, anvendes til en reel udvidelse af biblioteksvæsenet, og vil nøje følge udviklingen på området for at sikre dette.

Et *mindretal* (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af kulturministeren under nr. 1, 2 og 6-9 og de af mindretallet under nr. 3 og 5 stillede ændringsforslag.

Mindretallet støtter lovforslaget og er enig i intentionerne om at udvide materialeforpligtel-

sen med de forskellige medietyper ud over bøger og andet trykt materiale. Lovforslaget udgør en tiltrængt ajourføring af loven, der danner en ramme for udviklingen af et moderne biblioteksvæsen for alle. Mindretallet lægger vægt på, at lovforslaget danner grundlag for et frivilligt samarbejde bibliotekerne imellem, og på, at der ifølge ministerens svar på spørgsmål nr. 36 om de nærmere regler for den mellemkommunale betalingsordning vil blive fastsat minimumsgrænser i tilknytning til ordningen. Ifølge reglerne vil en långivende kommune i forbindelse med udlån til borgere fra en anden kommune kun kunne opkræve betaling for udlån, der overstiger 7 pct. af den låntagende kommunes samlede udlån, idet minimumsgrænsen dog fastsættes til 10 pct., såfremt den långivende kommunes bibliotek tillige virker som centralbibliotek, og en låntagende kommune vil kun blive afkrævet betaling fra en långivende kommune, såfremt det mellemkommunale lån andrager mindst 1000 enheder (efter at lånervandringen er blevet opgjort netto de to kommuner imellem). Mindretallet finder det vigtigt, at der i loven lægges vægt på samarbejdselementet, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at der skal gives et varsel på mindst 18 måneder forud for opkrævningstidspunktet, og ved, at en långivende kommune i forbindelse med afgivelse af varsel skal tilbyde en låntagende kommune forhandling om etablering af samarbejde som alternativ til betalingsordningen.

Mindretallet ønsker, at Folketinget senest 3 år efter lovens ikrafttræden får en redegørelse for indhøstede erfaringer med mellemkommunal betaling og indgåede samarbejder på biblioteksområdet.

Et *andet mindretal* (Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de af mindretallet under nr. 3 og 5 stillede ændringsforslag.

Mindretallet er imod en offentlig finansiering af udvidelsen af materialeforpligtelsen og den hermed følgende øgede efterspørgsel. De øgede udgifter kan bl.a. finansieres ved, at mulighederne for brugerbetaling gøres obligatoriske. Mindretallet mener i øvrigt, at det forhold, at det øgede statslige tilskud for en væsentlig del indgår i de kommunale bloktilskud, medvirker til at

gøre midlernes anvendelse utydelig. For så vidt angår den mellemkommunale betalingsordning, finder mindretallet ikke, at de små biblioteker i tilstrækkelig grad er sikret mod at skulle afholde uforholdsmæssigt store udgifter. Det er endvidere mindretallets opfattelse, at det kan være problematisk, at der ikke længere stilles krav om, at lederen af et folkebibliotek skal være faguddannet bibliotekar, idet lederen således ikke vil få samme mulighed for at indgå i en faglig dialog med de ansatte.

Et *tredje mindretal* (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *kulturministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af DF og KRF):

Til § 28

1) I 1. pkt. udgår ordene »eller statsstøttet«.

2) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Statsstøttede biblioteker kan opkræve et gebyr for overskridelse af lånetiden i medfør af stk. 1.«

Til § 30

Af et *mindretal* (V), tiltrådt af et *mindretal* (KF og DF):

3) *Stk. 1* affattes således:

»Kommunen kan opkræve et gebyr af brugeren for bestilling af materiale via internetadgang til bibliotekernes fælles bibliotekskatalog.«

Af *kulturministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, SF, CD og RV):

4) I *stk. 1* udgår ordene », såfremt bestillingen ikke foretages ved fremmøde på biblioteket.«

Af et *mindretal* (V), tiltrådt af et *mindretal* (KF og DF):

5) *Stk. 3* udgår.

Af *kulturministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af DF og KRF):

Til § 31

6) Efter stk. 1 indsættes som nye stykker:

»Stk. 2. Udelukkelse fra at låne på biblioteket kan tillige finde sted, såfremt en bruger skylder at betale gebyr, der er fastsat efter §§ 21 og 28.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med de kommunale parter og vedkommende ministre nærmere regler om udelukkelse. Reglerne kan blandt andet vedrøre retningslinjer for udelukkelse, varsel og udelukkelsesperioden.«

Nye paragraffer

7) Efter § 32 indsættes som nye paragraffer:

»§ 01. Ubetalte gebyrer efter § 21 og § 28, stk. 1, kan af inddrivelsesmyndigheden med tillæg af omkostninger inddrives ved indeholdelse i løn m.v. hos den pågældende efter reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Endvidere indtræder en kommune for et beløb, der svarer til de ubetalte gebyrer med tillæg af omkostninger, i retten til udbetaling af overskydende skat og arbejdsmarkedsbidrag med godtgørelse og renter samt fremskyndet skattetilbagebetaling efter kildeskatteloven.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden i forbindelse med lønindeholdelse.

Stk. 3. Inddrivelsesmyndigheden kan indhente de oplysninger hos skattemyndighederne og andre offentlige myndigheder, som er nødvendige for at varetage inddrivelsen af de i stk. 1 nævnte beløb, herunder oplysninger om indkomst- og formueforhold. Oplysningerne kan overføres elektronisk.

§ 02. I forskrifter om fremgangsmåden i forbindelse med lønindeholdelse for ubetalte gebyrer efter § 01, stk. 2, kan der fastsættes straf i form af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

Til § 34

8) Paragraffen affattes således:

»§ 34. Loven træder i kraft den 1. juli 2000. Samtidig ophæves lov nr. 1100 af 22. december 1993 om folkebiblioteker m.v.

Stk. 2. Retten til at låne musikbærende materialer og multimedier på andre folkebiblioteker end bopælskommunens bibliotek, jf. § 5, stk. 1, har dog først virkning fra den 1. januar 2003.

Stk. 3. Folkebibliotekernes samt de statslige og statsstøttede bibliotekers opkrævning af gebyrer for overskridelse af lånetiden efter reglerne i §§ 21 og 28 har dog først virkning fra den 1. januar 2001.«

Til § 35

9) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Folkebibliotekernes adgang til at opkræve en afgift for overskridelse af lånetiden, jf. § 18 i lov nr. 1100 af 22. december 1993 om folkebiblioteker m.v., opretholdes indtil den 31. december 2000.«

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1 og 2

Kulturministeriet har efter samråd med Finansstyrelsen udformet ændringsforslag til lovforslaget, der vil give såvel folkebibliotekerne som de statslige biblioteker mulighed for at foretage lønindeholdelse og modregning i overskydende skat for gebyrer for overskridelse af lånetiden, jf. ændringsforslag nr. 1, 2 og 7.

Som en konsekvens af ændringsforslagene vil det være nødvendigt at ændre § 28 i lovforslaget, således at der ikke gives hjemmel til lønindeholdelse og modregning i overskydende skat for statsstøttede biblioteker, idet disse biblioteker ikke er en del af en offentlig myndighed.

Til nr. 3 og 5

Baggrunden for ændringsforslagene er et ønske om, at IT udbredes og anvendes mest muligt i dagligdagen, herunder på bibliotekerne. Samtidig ønskes det understreget, at spørgsmålet om betaling for adgang til bibliotekernes fælles bibliotekskatalog er et kommunalt anliggende. Beslutningen herom bør derfor i respekt for det kommunale selvstyre træffes af kommunalbestyrelsen.

Til nr. 4

Biblioteksstyrelsen har påpeget, at der ved de tekniske forberedelser til etableringen af internetadgang til bibliotekernes fælles bibliotekska-

talog (jf. lovforslagets § 16, stk. 2) har vist sig et problem i tilknytning til undtagelsen for gebyret ved bestilling ved personligt fremmøde på biblioteket.

Gennemførelse af denne undtagelse vil blive meget vanskelig, fordi den tekniske proces med henblik på at identificere, at en computer befinder sig i et bibliotek i modsætning til hjemme hos brugeren, er særdeles kompliceret.

Det foreslås derfor, at § 30 ændres, således at alle bestillinger i bibliotekernes fælles bibliotekskatalog bliver omfattet af det påtænkte gebyr.

Til nr. 6

I tilknytning til ændringsforslagene vedrørende lønindeholdelse og indtrædelsesret har Kulturministeriet overvejet muligheden for, at bibliotekerne midlertidigt skal kunne udelukke borgere, der har oparbejdet en restance for gebyret for overskridelse af lånetiden, indtil det skyldige beløb er betalt.

Efter Kulturministeriets vurdering kan det være hensigtsmæssigt at effektuere midlertidig udelukkelse, før bibliotekerne skrider til inddrivelse ved udpantning, lønindeholdelse eller udlæg i brugerens overskydende skat. Det antages, at såvel brugere som biblioteker vil kunne opfatte udelukkelse som en mindre belastende foranstaltning end udpantning m.v.

På denne baggrund foreslår Kulturministeriet, at der i lovforslaget indføres en mulighed for udelukkelse ved gebyrrestancer.

Endvidere foreslår Kulturministeriet, at udelukkelse først effektueres efter et varsel. Samtidig bør det præciseres, at udelukkelsen er midlertidig og ophører, når det skyldige beløb er betalt.

Endelig foreslås det, at der i et uddybende regelsæt fastsættes retningslinjer for, hvornår udelukkelse kan finde sted i tilknytning til henholdsvis misligholdelse og skyldige gebyrer for overskridelse af lånetiden.

Til nr. 7

Den foreslåede ændring fastslår, at der gives mulighed for lønindeholdelse for ubetalte gebyrer for inddrivelsesmyndigheden. For folkebibliotekernes vedkommende er inddrivelsesmyndigheden kommunen, og for de statslige biblio-

tekens vedkommende er inddrivelsesmyndigheden Finansstyrelsen.

En kommune har indtrædelsesret i forbindelse med gebyrrestancer. På det statslige område er der mulighed for at foretage almindelig modregning.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med udpantningsretten i § 32. Inddrivelsesmyndigheden har dermed valget mellem flere inddrivelsesmidler, for så vidt angår gebyrer for overskridelse af lånetiden.

Forslaget er i overensstemmelse med de senere års bestræbelser på at effektivisere den offentlige restanceinddrivelse og den øgede opmærksomhed i tilknytning til at sikre tilstedeværelsen af relevante inddrivelsesmidler på de enkelte lovområder.

Offentlige myndigheders mulighed for lønindeholdelse i tilknytning til borgernes ubetalte restancer fremgår af reglerne om inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven (lovbekendtgørelse nr. 735 af 10. oktober 1998 om opkrævning af indkomstskat samt kommunal og amtskommunal ejendomsværdiskat for personer m.v.).

Kulturministeriet henleder opmærksomheden på, at der er fastsat et særligt minimumsbeløb for, at der kan foretages lønindeholdelse, som for tiden er kr. 1.000, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 1128 af 18. december 1997 om administrationsgodtgørelse og beløbsgrænse i forbindelse med lønindeholdelse. Beløbet er fastsat med hjemmel i § 4, stk. 3, i lovbekendtgørelse nr. 601 af 19. august 1998 om Det Fælles Lønindeholdelsesregister. Er der tale om flere mindre gældsposter, som enkeltvis ikke overstiger minimumsgrænsen, er summen afgørende, så længe de administreres af den samme inddrivelsesmyndighed. Har skyldneren andre restancer til kommunen eller staten, som der også er hjemmel til lønindeholdelse for, vil der derfor være mulighed for en sammenlægning af beløbene, således at man når op over minimumsgrænsen. Der er ikke fastsat en minimumsgrænse for indtrædelsesretten.

Den foreslåede ændring har endvidere til hensigt at pålægge indeholdelsespligtige, for eksempel en arbejdsgiver, at overholde administrative bestemmelser om fremgangsmåden ved lønindeholdelse. Overholder den indeholdelsespligtige ikke forskrifterne, kan den indeholdelsespligtige straffes med bøde.

De administrative forskrifter vil blive fastsat i samråd med Finansstyrelsen.

Til nr. 8 og 9

Den foreslåede ændring fastslår, at loven træder i kraft den 1. juli 2000.

I ændringsforslaget er der endvidere taget hensyn til, at bibliotekerne skal have mulighed for at tilrette de lokale bestemmelser og administrative systemer i lyset af de nye regler om opkrævning af gebyrer.

Hanne Andersen (S) fmd. Søren Hansen (S) Carsten Hansen (S) Peder Sass (S)

Jytte Wittrock (S) Margrete Auken (SF) Peter Duetoft (CD) Henrik Svane (RV) Ole Sohn (SF)

Ester Larsen (V) Kim Andersen (V) Kristian Jensen (V) Jens Rohde (V) Brian Mikkelsen (KF)

Ole Donner (DF) nfmd. Poul Nødgaard (DF) Tove Videbæk (KRF)

Enhedslisten og Frihed 2000 havde ikke medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalgets spørgsmål til kulturministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 1, 29 og 36 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra Venstre og Det Konservative Folkeparti.

Spørgsmål 7 og svaret herpå er optrykt efter ønske fra Kristeligt Folkeparti.

Spørgsmål 22 og 49 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra Socialistisk Folkeparti.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren sikre sig, at det i § 22, stk. 2, og i § 23 omtalte varsel bliver af mindst 1 til 2 års varighed, så der bliver tid til den politiske behandling af spørgsmålet – herunder mulighed for at få etableret samarbejdsaftaler – i den enkelte kommune?

Svar:

Ordningerne i § 22 og i § 23 vedrører kommunernes mulighed for at opkræve betaling hos hinanden for lån, der formidles som led i folkebibliotekernes lånesamarbejde – det vil sige lån fra andet bibliotek, der rekvireres af en bruger fra det lokale folkebibliotek (jf. § 22), og lån, som en bruger ved personligt fremmøde foretager på en fremmed kommunes folkebibliotek – den såkaldte mellemkommunale lånervandring (jf. § 23).

Ordningerne har det til fælles, at de skal medvirke til at sikre den enkelte kommunes ansvar for biblioteksbetjeningen af egne borgere og fremme samarbejdet mellem kommunerne på biblioteksområdet.

Betaling i folkebibliotekernes lånesamarbejde

Ordningen i § 22 er baseret på UBIS-betænkningens (Betænkning 1347, 1997) anbefaling af, at der bør indføres økonomiske styringsmekanismer i folkebibliotekernes lånesamarbejde. Anbefalingen er baseret på, at bibliotekernes materialekataloger er blevet synlige for alle biblioteker ved anvendelse af informationsteknologi. Dette tilsiger, at man bør fremme udnyttelsen af bestandene med henblik på at optimere servi-

cen over for lånerne. Ved at indføre den mulighed, at det rekvirerende folkebibliotek betaler for indlån fra andre biblioteker, sikrer man, at lånesamarbejdet i højere grad bliver selvregulerende. Man vil endvidere undgå at skulle fastsætte retningslinier for bibliotekernes adfærd i tilknytning til at fremskaffe materialer, som det enkelte bibliotek ikke selv råder over.

Endelig vil ordningen give de kommuner, hvor borgerne i stort omfang efterspørger materiale fra andre kommuner, en anledning til at overveje spørgsmålet om opbygning af egne samlinger.

Det bør understreges, at ordningen er en mulighed for bibliotekerne, og at kommuner, der ligger i nærheden af hinanden, kan indgå aftaler om lånesamarbejdet som alternativ til betalingsordningen.

Det bør også understreges, at ordningen kun vedrører lånesamarbejdet mellem folkebibliotekerne. Den statslige overbygningsfunktion, der varetages af centralbibliotekerne, Statsbiblioteket, Danmarks Blindebibliotek og øvrige statslige og statsstøttede biblioteker, vil efter lovforslaget kunne benyttes af folkebibliotekerne uden betaling.

Betaling for mellemkommunale lånervandringer

Ordningen i § 23 er navnlig rettet mod de situationer, hvor borgere fra nabokommuner i meget stort omfang benytter en kommunes folkebibliotek, og hvor folkebiblioteket kan opleve denne benyttelse som en stor belastning. Der vil typisk være tale om, at borgere fra mindre oplandskommuner benytter et større bibliotek – for eksempel i den kommune, hvor de arbejder eller køber ind.

Den mellemkommunale betalingsordning vil medvirke til at fremme, at kommunerne i større udstrækning kommer til at dele ansvaret for biblioteksbetjeningen på mellemkommunalt og regionalt niveau. Ordningen vil virke som et signal til kommunerne om, at det er en god idé at drøfte mulighederne for samarbejde med udgangspunkt i lokalbefolkningens benyttelsesmønstre og med henblik på at udnytte kommunernes

samlede ressourcer til bibliotekerne på den mest hensigtsmæssige måde.

Regelfastsættelse i bekendtgørelse

Som det fremgår af lovforslaget skal der fastsættes uddybende regler i en bekendtgørelse om blandt andet betalingens størrelse og varsel for så vidt angår betalingen mellem folkebibliotekerne for rekvirerede lån (§ 22) og for den mellemkommunale betalingsordning (§ 23).

I det uddybende regelsæt vil der i samråd med de kommunale parter blive fastsat særskilte regler i tilknytning til de to ordninger.

Med hensyn til formidling af lån i lånesamarbejdet (§ 22) vil betalingen blive fastsat, så den dækker det långivende biblioteks omkostninger i forbindelse med at formidle lånet (f.eks. administrations- og forsendelsesomkostninger). Varslet vil blive fastsat således, at ordningen kommer til at fungere på en administrativ hensigtsmæssig måde.

Et folkebibliotek vil over for omverdenen kunne oplyse, at det opkræver den pågældende betaling samt bibliotekets opkrævningsterminer. Biblioteket vil hermed give andre folkebiblioteker en mulighed for at overveje, hvilket bibliotek det skal henvende sig til ved rekvirerede lån, og om det vil være formålstjenligt at indgå aftale med det pågældende bibliotek om lånesamarbejdet.

Med hensyn til fastsættelse af de nærmere regler i tilknytning til den mellemkommunale betalingsordning (§ 23) vil Kulturministeriet efter drøftelse med de kommunale parter lægge afgørende vægt på, at ordningen kommer til at fungere så smidigt som muligt og som løftestang for et udbygget samarbejde mellem folkebibliotekerne. Reglerne vil derfor blandt andet omfatte en bagatelgrænse for betalingen for den fremmedkommunale biblioteksbenyttelse samt regler om betalingsvarsel mellem kommunerne. Varslet vil blive af 1 til 2 års varighed, således at kommunerne har god tid til at drøfte muligheden for at samarbejde som alternativ til betalingsordningen.

Endelig vil jeg henlede opmærksomheden på kommunernes mulighed for at etablere et biblioteksråd mellem flere kommuner med henblik på samordning af biblioteksvirksomheden. Det er mit håb, at kommunerne og folkebibliotekerne vil gøre brug af denne mulighed.

Spørgsmål 7:

Howdan vil ministeren sikre, at bibliotekerne udelukker, at der gives adgang til porno, herunder børneporno, via Internettet på bibliotekerne?

Svar:

Ved vurderingen af de tiltag, der kan dæmme op for Internetmisbrug på bibliotekerne, bør man efter min mening foretrække løsninger, hvor bibliotekerne dels søger at besværliggøre muligheden for ikke-ønskelig Internetbenyttelse, dels søger at inspirere brugerne til en benyttelse, der er i overensstemmelse med bibliotekernes formål.

Bibliotekerne kan for eksempel tilstræbe at anbringe pc'erne i et åbent miljø, hvor andre brugere og bibliotekets personale har sin gang. I kombination hermed kan bibliotekerne ved skiltning gøre opmærksom på, at ulovlig adfærd på Internettet vil blive politianmeldt.

Enkelte biblioteker har indlagt elektroniske filtre – såkaldte »Net Nannies«. De elektroniske filtre frasorterer specielle Internetadresser eller søgeord. Ifølge de oplysninger, ministeriet har modtaget, virker disse »Net Nannies« sjældent efter hensigten. Således er der eksempler på, at materiale, der burde blive frasorteret via filteret, ikke bliver det. Der er også eksempler på, at filterene frasorterer ledigt materiale, der er i overensstemmelse med bibliotekernes formål. Som et eksempel herpå kan nævnes, at ordet »sex« betyder køn på engelsk. Der vil derfor blive frasorteret biblioteksrelevant engelsk materiale om for eksempel kønsforskning, hvis man lader filteret frasortere materiale eller Internetadresser, som indeholder ordet »sex«.

Så længe der ikke findes holdbare tekniske løsninger, er det ministeriets opfattelse, at de præventive tiltag bør foretrækkes frem for direkte indgreb.

Med hensyn til øvrige tiltag henledes opmærksomheden på de almindelige bemærkninger til lovforslagets § 1, hvor det bemærkes, at folkebibliotekerne skal udvide deres kendskab til Internettet og udvikle deres service, navnlig med henblik på at udnytte nettets muligheder i forhold til uddannelse, formidling af offentlig information samt alment kulturelle formål.

Biblioteksstyrelsen vil følge udviklingen på området, og såfremt der skønnes behov herfor, vil styrelsen udarbejde vejledende retningslinjer.

Spørgsmål 22:

Hvad vil ministerens holdning være til et forslag om, at staten overtager bibliotekernes udgifter til katalogiseringsbidrag mod, at bloktilskuddet nedsættes tilsvarende?

Svar:

Opgaverne i tilknytning til de bibliografiske registreringer i Danmark varetages af Dansk BiblioteksCenter A/S, der ejes i fællesskab af staten, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Gyldendal A/S.

Opgaverne omfatter:

- Den grundlæggende registrering i Nationalbibliografien af litteratur, audiovisuelt og andet informationsbærende materiale, der udgives i Danmark.
- Bibliotekskatalogiseringen, der dels er en mere fyldestgørende registrering end Nationalbibliografien, idet materialet forsynes med emneord og indholdsnoter mv. til biblioteksbrug, og dels omfatter materiale, som ikke registreres i Nationalbibliografien, men som benyttes af bibliotekerne.
- Drift og udvikling af DanBibsystemet. DanBib er den fælles nationale bibliotekskatalog, som indeholder Nationalbibliografien, bibliotekskatalogiseringen samt bestanden for størstedelen af de danske folke- og forskningsbiblioteker.

Dansk BiblioteksCenters virksomhed finansieres på følgende måde:

Data skabes (Nationalbibliografien, bibliotekskatalogiseringen og registrering af forskningsbibliotekernes bestande i DanBibsystemet):

- Som led i den nationalbibliografiske registrering. Betales af staten via bevilling på finansloven (ca. 17 mio. kr.).
- Som led i bibliotekskatalogiseringen. Betales primært af kommunerne (ca. 30 mio. kr.).
- Som led i forskningsbibliotekernes aflevering af egne katalogiseringer til DanBib. Betales af de enkelte forskningsbibliotekers bevilling.

Adgang sker (via bibliotekernes benyttelse af DanBibsystemet):

- De kommunale folkebibliotekers adgang: Betaling pr. transaktion (ca. 11. mio. kr.).
- Statslige bibliotekers adgang: Betaling dels på grundlag af rammeaftale mellem Bib-

lioteksstyrelsen og Dansk BiblioteksCenter A/S (ca. 73 pct.) og dels på grundlag af forskningsbibliotekernes benyttelse (pr. transaktion) (ca. 27 pct.) (i alt ca. 6,5 mio. kr.).

Som det fremgår, skal folkebibliotekernes betaling for bibliotekskatalogiseringen på ca. 30 mio. kr. ses i sammenhæng med den øvrige finansiering af dataskabelsen i bibliotekernes fælles bibliografiske system.

Det er min umiddelbare opfattelse, at en statslig overtagelse af kommunernes finansiering af bibliotekskatalogiseringen vil være et udtryk for en hensigtsmæssig opgavefordeling mellem staten og kommunerne. Staten vil hermed få det samlede ansvar for skabelsen af bibliografiske data, som er nødvendige for samarbejdet og sammenhængskraften i bibliotekssektoren – og som i øvrigt indgår som led i kulturbevaringen. En sådan løsning vil naturligvis forudsætte en aftalemæssig ordning med de kommunale parter.

De statslige biblioteker og folkebibliotekerne vil herefter få adgang til de bibliografiske data mod en betaling, der dækker drift og udvikling af adgangssystemet (DanBib), men altså ikke indholdet.

Jeg henleder i øvrigt opmærksomheden på, at Kulturministeriet og de kommunale parter i øjeblikket drøfter spørgsmålet om folkebibliotekernes medfinansiering af adgangen til DanBibsystemet i lyset af lovforslagets forslag om at give offentligheden adgang til DanBib via Internet. Baggrunden for drøftelserne er, at den gratis adgang til søgning i det alment tilgængelige DanBibsystem vil medføre en risiko for, at bibliotekerne reducerer antallet af kommandoer i det professionelle system.

Drøftelserne med de kommunale parter har til formål at finde en anden betalingsmodel for folkebibliotekernes benyttelse af DanBibsystemet end den kommandobaserede. Kulturministeriet har i drøftelserne givet udtryk for, at det var en mulighed, at staten også overtager finansieringen af folkebibliotekernes adgang til DanBibsystemet mod en tilsvarende reduktion af bloktilskuddet, men denne mulighed har ikke umiddelbart kunnet opnå de kommunale parters tilslutning.

Sammenfattende kan det efter min opfattelse være hensigtsmæssigt, hvis staten overtog såvel finansieringen af katalogiseringsbidraget som finansieringen af folkebibliotekernes adgang til

DanBibsystemet mod, at bloktilskuddet nedsættes tilsvarende. En gennemførelse af disse forslag afhænger imidlertid som nævnt af de kommunale parterers tilslutning.

Spørgsmål 29:

Ministeren bedes oplyse, om det vil være muligt at ændre § 23, således at der lægges vægt på, at kommuner kan indgå samarbejdsaftaler, hvorefter brugere fra de implicerede kommuner kan låne materiale fra hinandens folkebiblioteker, og hvor mulighed for betaling nævnes som et element, der kan indgå i aftalerne, men ikke det eneste.

Svar:

Som det er fremgået af mine tidligere svar i tilknytning til den mellemkommunale betalingsordning lægger jeg afgørende vægt på, at ordningen vil tilskynde kommunerne til at samarbejde om biblioteksbetjeningen i de lokalområder, hvor borgere i høj grad søger til en anden kommunes bibliotek.

For at understrege denne intention er jeg indstillet på – som det også fremgår af mit svar på spørgsmål nr. 23 (L 78 - bilag 27) – at forpligte de kommuner, der i stort omfang betjener borgere fra andre kommuner, til at tilbyde disse kommuner en samarbejdsaftale, før den mellemkommunale betaling kan finde sted.

En sådan ordning vil kunne indføres i de uddybende regelsæt, der skal udarbejdes i samarbejde med de kommunale parter efter lovens vedtagelse (jf. lovforslagets § 23, stk. 2). Det vil således ikke være nødvendigt at ændre ordlyden i § 23.

Spørgsmål 36:

Er ministeren indstillet på at fremskynde udarbejdelse af regelsæt for mellemkommunal betaling?

Svar:

Foranlediget af spørgsmålet har Kulturministeriet haft drøftelser med de kommunale parter om de nærmere regler i tilknytning til den mellemkommunale betalingsordning i lovforslagets § 23.

Parterne er enige om, at betalingen skal udregnes på grundlag af det faktiske antal lån, borgerne fra én kommune foretager i en anden kommune. Der er enighed om, at antallet af lån mellem

to kommuner skal opgøres netto, og at det mellemkommunale lån opgøres årligt.

Der fastsættes en pris på 10 kr. pr. lån, som er et skønmæssigt fastsat administrationsgebyr.

Der er enighed om, at et uddybende regelsæt skal indeholde følgende:

1. Minimumsgrænser for det antal lån, der skal være foretaget, før betaling kan finde sted
2. Højere minimumsgrænse for centralbibliotekernes vedkommende
3. Varsling for betalingen, således at der er god tid til at overveje muligheden for en samarbejdsaftale, som alternativ til betalingsordningen
4. Krav om tilbud om forhandling om bibliotekssamarbejde til den låntagende kommune i forbindelse med varsling

Ad 1-2 Minimumsgrænser

Der er enighed om, at der fastsættes to minimumsgrænser i tilknytning til ordningen:

- En långivende kommune kan opkræve betaling for udlån til borgere fra en anden kommune, der overstiger 7 pct. af den låntagende kommunes samlede udlån. Såfremt den långivende kommunes bibliotek tillige virker som centralbibliotek, fastsættes minimumsgrænsen til 10 pct. En låntagende kommunes samlede udlån omfatter udlånet fra eget biblioteksvæsen til egne borgere, borgere fra andre kommuner og til andre biblioteker.
- En låntagende kommune kan kun blive afkrævet betaling fra en långivende kommune, såfremt det mellemkommunale lån andrager mindst 1000 enheder (efter at lånervandringen er blevet opgjort netto de to kommuner imellem).

Baggrunden for forslaget

Minimumsgrænsen på de 7 pct. svarer til den gennemsnitlige mellemkommunale lånervandring på landsplan (jf. mit svar på spørgsmål 14 – L 78, bilag 12). Det er således kun kommuner, som har en lånervandring til andre kommuner over landsgennemsnittet, der kan komme i betragtning i tilknytning til ordningen. Ordningen bliver hermed rettet mod de tilfælde, hvor en kommunes borgere i et væsentligt omfang søger til andre kommuners biblioteker (set i forhold til benyttelsen af bopælskommunens bibliotek).

For centralbibliotekernes vedkommende er minimumsgrænsen fastsat til 10 pct., idet cen-

tralbibliotekerne i større udstrækning end folkebibliotekerne er forpligtet til at stå til rådighed for andre kommuners borgere.

Minimumsgrænsen på de 1000 enheder er fastsat ud fra den betragtning, at en låntagende kommunes lån skal påføre en långivende kommune en vis belastning, før betaling kan finde sted. Minimumsgrænsen vil betyde, at regningen for de mellemkommunale lån som minimum vil andrage 10.000 kr. (efter at lånervandringen er opgjort netto). Man undgår herved, at der sendes regninger på småbeløb mellem kommunerne.

Ad 3-4 Varslingsregler og tilbud om biblioteks-samarbejde

Den mellemkommunale betaling opgøres på grundlag af låneomfanget over en periode fra den 1. januar – 31. december og kan først opkræves efter periodens udløb. Der skal gives et varsel af en varighed på mindst 18 måneder forud for opkrævningstidspunktet.

Der kan tidligst opkræves betaling den 1. januar 2003 for perioden 1. januar – 31. december 2002.

I forbindelse med afgivelse af varsel skal en långivende kommune tilbyde en låntagende kommune forhandling om etablering af samarbejde som alternativ til betalingsordningen.

Varslingsreglerne har til formål dels at sikre, at en låntagende (og dermed varslet) kommune skal kunne nå at indkalkulere en mellemkommunal betaling i sit budget, og dels at sikre, at de relevante kommuner har god tid til at overveje en samarbejdsløsning som alternativ til den rene betalingsordning.

Baggrunden for, at der først kan opkræves betaling for perioden 1. januar – 31. december 2002, er, at alle kommuner skal have passende

tid til dels at foretage en registrering af det lokale omfang af den mellemkommunale lånervirksomhed og dels at drøfte mulighederne for samarbejde.

Spørgsmål 49:

I fortsættelse af svaret på spørgsmål 22 bedes ministeren oplyse, om det vil være nødvendigt med et ændringsforslag for at gennemføre forslaget om, at staten overtager finansieringen af katalogiseringsbidraget mod en tilsvarende nedsættelse af bloktilskuddet.

Svar:

Som det fremgår af mit svar på spørgsmål nr. 22 (L 78 – bilag 18), vil det kræve de kommunale parterers tilslutning, at staten overtager finansieringen af katalogiseringsbidraget mod en tilsvarende nedsættelse af bloktilskuddet.

Bibliotekskatalogiseringen er ikke fastsat ved lov, men indgår i en sammenhæng med det såkaldte DanBibsamarbejde, der består af en række aftaler mellem staten, Kommunernes Landsforening samt Københavns og Frederiksberg Kommuner som opdragsgivere i forhold til Dansk BiblioteksCenter A/S vedrørende udførelse af bibliografiske opgaver for biblioteksvæsenet mv. En ændring af finansieringsgrundlaget for bibliotekskatalogisering vil således kræve en ændring af disse aftaler.

Opmærksomheden henledes i denne forbindelse på bemærkningerne til lovforslagets § 16, hvor Dansk BiblioteksCenter A/S' opgaver i tilknytning til nationalbibliografien, bibliotekskatalogiseringen og den nationale fælles bibliotekskatalog, DanBib, er nærmere omtalt.